

trditev bo tembolj razumljiva onim, ki poznajo naše male in srednje kmetije, ki niso ne izrazite živinorejske, ne poljedelske ali gozdarske, ampak odvisne od malih tak zvanih stranskih dohodkov, podrobni skrbni in pridni rok.

Vplivom moderne tehnike, industrije ter pretirane kulture prehitvejoče civilizacije zapada tudi naš kmet. Ta vpliv se ne kaže toliko v gospodarskem napredku, ampak v kmetstvu. To dejstvo gotovo ne bo pripomoglo k izboljšanju splošnega stanja naše vasi, ampak preje obratno. Zato je treba kmetstvu človeku spoznanja, da je industrija zanj le pripomoček za lažje in naprednejše gospodarstvo. Civilizacija pa je le tedaj na mestu, kadar sta si s kulturo v isti stopnji, ne pa kot sedaj, ko civilizacija prehiteva kulturo.

Popolnoma napačno je tudi izsvetenje delavskega proletariata v zvezi s tako zvanim kmetiskim proletariatom. Reševanje kmetstva vprašanja v zvezi s tema dvema pojmom gotovo ne bo rešilo naših kmetijskih domov.

Nadaljevalno šolstvo si je na podlagi spoznanj teh kvadratnih vplivov stavilo za nalogo vzgojiti novo generacijo, ki bo voljna in zmožna privedi kmetijske domačije v lepši in boljši položaj.

Gospodinjiskim nadaljevalnim šolam olajšuje to delo naslednje činjenice:

Vodijo jih izključno učiteljice narodnih šol iz nagiba koristiti svojemu narodu.

Te prebivajo stalno v kraju in žive z ljudmi v najboljših stikih. Zavedajo se, da so samo del celote, ki jim je izročena v vzgojo in pouk. Kmeta ne smatrajo kot splošnega nevedneža, ampak kot človeka, ki na svoji od življenja oddaljeni domačiji nima prilike, ne sredstev za nadaljnjo izobrazbo, ki pa je kljub temu prirodno inteligentna in čuvstveno globoka.

Gospodinjisko nadaljevalne šole se lahko ustanove povsod, kjer je zato usposobljena učiteljica. Obisk je omogočen najprej, kakor tudi najzaposlenejšim dekletom.

Šola ne temelji na formalizmu, prilagodi se vedno kraju in njega potrebam.

Potrebno pripravo prejemajo učiteljice na tečajih, ki jih prireja kraljev. ban. uprava. Metodični ali uvodni tečaj usposablja duhovno za pouk, praktični pa nudi najnujnejše

znanje v gospodinjstvu in vpogled v gospodarske panoge kmetijskega doma. Čas za pripravo je pičlo odmerjen. Treba je še mnogo mnogo samoizobrazbe, preden je učiteljica resnično usposobljena za uspešno delo na gospodinjisko nadaljevalnih šolah. Treba bo misliti na razširjenje praktičnega tečaja v svrhu strokovne poglobitve. To je potrebno že iz razloga, ker je pouk na gospodinjisko nadaljevalnih šolah koncentričen, poverjen največkrat eni sami osebi. Pouk v posameznih panogah od strani strokovnjakov je gotovo temeljit, ne ustreza pa načelom pouka na teh šolah, ker se prepotrebna koncentracija več ali manj razceplja.

Razen tega pa ima gospodinjisko nadaljevalna šola namen vzgojiti in pripraviti dekleta, da bodo vzprejemljive za razne prepotrebne akcije, predavanja in splošno strokovno poglobitev od strani kmetijskih strokovnjakov, prirejenih za splošen gospodarski in gospodinjiski podvig. Vendar pa je tudi za ta uspeh, ki ga skuša gospodinjisko šolstvo doseči potrebno, da pozna učiteljica temeljito naše kmetijstvo.

Učiteljica je kakor že omenjeno, s svojimi bivšimi učenkami v stalnih stikih. Opozarja jih na novosti, napredek v gospodinjstvu in kmetijstvu. S tega stališča bi bil učiteljicam potreben zavod, ki bi jih usposabljal za pouk na gospodinjisko nadaljevalnih šolah in jih seznanjal z vedno novimi zahtevami naprednega gospodinjstva. Tu bi se prirejali razni specialni tečaji. Izhajalo bi lahko tudi strokovno glasilo. Najprimernejši kraj bi bila vzorno urejena kmetija, ki naj bi učiteljice čim tesneje seznanila z življenjem kmetijske družine. Zavod naj bi vodila voditeljica nadaljevalnih šol, ki bi morala tudi usmerjati učiteljice v pravo kmetijsko mišljenje in doživetje. Pouk v strokah bi podajali strokovnjaki.

Le tako urejena ustanova bo mogla dati učiteljicam pravo pripravo, da bodo z uspehom vodile gospodinjisko nadaljevalno šolstvo v pravo, ki se je izkazal za najboljšega.

Ker je gospodinjisko nadaljevalno šolstvo najpripravnější in najprirodnejša narodno-prosvetna vzgojalnica, bi bilo želeli, da se organizaciji tega šolstva posveti vso pažnjo in ustanove pri banskih upravah samostojni zavodi za vzgojo učiteljice za delo v teh šolah in za duhovno vodstvo tega dela.

O tej temi je podal globoko zasnovano razpravo tov. Josip Juranič. Njegova izvajanja so pomenila preorientacijo učiteljske miselnosti od gravitacije v meščanski milje k poglabljanju v življenje kmeta, kmetijske občine in vaške edince. Pred učiteljstvo je razgrnil problem šole, ki je v najtesnejšem stiku z vsem doživljanjem kmetijske občine; dotaknil se je vprašanja asanacije vasi in vloge šole in učitelja pri tem delu, higijene in kmetijski občini, socialnih vprašanj in problemov v vasi, vprašanja vaške kulture in ozkega stika in zveze vseh teh vprašanj z gospodarskimi potrebami in problemi. V konkretnih primerih je orisal referent duševnost kmetijskega ljudstva ter pokazal vzgojno pot za izboljšanje poedinih hib in nedostatke.

Popoldne istega dne je referiral tovariš Alojzij Hreščak o temi: **Zadružno gospodarstvo v okviru izvenšolskega gospodarskega dela učiteljstva.**

V bistvu je referent razpravljal o gospodarsko-prosvetnem delu kot osrednjem problemu javnega izvenšolskega dela učiteljstva. Ugotovil je hibe dosedanjega učiteljskega dela ter poudarjal potrebo sistematičnega izvenšolskega dela, izvedenega po iniciativi učiteljstva samega. Izvenšolsko delo učiteljstva mora izhajati iz osrednjega gospodarskega problema kraja. Delo naj se izvede potom občestva v vasi, ki naj bo sestavljeno iz domačinov. V občestvo naj se pritegnejo vsi sloji in naj bo izven političnih borb. Postranske gospodarske panoge ne smejo nikdar postaviti v ozadje uspešnega dela pri glavni gospodarski panogi. Izobra-

ževalno delo na deželi ne sme biti nikdar samo sebi namen, marveč mora biti v najtesnejši zvezi z gospodarskim delom. Naslon državljanske vzgoje in kulturnega izobraževalnega dela na gospodarsko delo, ki je v najtesnejši zvezi z interesi in potrebami naroda, zagotovi uspeh tudi državljanski vzgoji in kulturnemu delu. Zavedati se je potreba, da je velika večina zla današnjih časov socialnega izvora.

Referatu je sledila stvarna in plodna debata, ki je pokazala enodušno voljo učiteljstva, da se glede izvenšolskega dela enotno usmeri in prične izvenšolsko delo usmerjati po lastnih vidikih, sistematično in programatično po temeljnem principu, da je vse izvenšolsko delo šole in učiteljstva nasloniti na gospodarsko delo z osrednjim problemom glavne gospodarske panoge dotičnega kraja.

Lepo uspeli strokovni in idejni tečaj je zaključil tov. predsednik Ivan Dimnik z zahvalo banski upravi, ki je omogočila in podprla oba tečaja, gg. referentom na obeh tečajih, vodji strokovnega dela tečaja tov. sres. šol. nadzorniku Rado Grumu, tečajnikom strokovnega zadružno-gospodarskega tečaja, ki so s tako intenzivnostjo in vncemo izkoristili tečaj, predsedniku tečajniškega odbora tov. Kusu in odbornikom ter zapisničarjem za sopolmoč pri organizaciji, ravnateljstvu Akademskoga kolegija in upravi Trgovskega doma za gostoljubno streho ter številnim industrijskim podjetjem za gostoljubnost, s katero so sprejele tečajnike pri ekskurzijah, na katerih so tečajniki obogatili svoje vpoglede tudi iz prakse gospodarskega življenja.

Manifest

prvog kongresa združenih učitelja in učiteljica kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, donešen na dan 18. jula 1920. god. u Beogradu

I.

1. U Istoriji Južnih Slovena otpočela je nova epoha.

Srbi, Hrvati i Slovenci, tri ogranka zajedničkog stabla, završili su još u 7. veku svoja naseljevanja u prostrane predele od Alpskih gora i jadranskoga mora do Balkana i Mačedonskih ravnila.

Reke njihove, blago njihovo, teku u tri mora, kvaseći rosom, i natapajući njihove planine i ravni, njihove dubrave, njive i livade, kao što ih već 1300 godina kvasi i natapa znoj vrednih ratara i krv junaka u borbi za slobodu.

2. Narod jednoga porekla i jedne duše, stavljen u toku Istorije u bogate i lepe predele; izložen većito pritisku sila s Istoka i Zapada, Severa i Juga; ugrožavan kroz sve vekove do naših dana imperijama, državama i silama koje su ga smatrale za svoj plen i smetnju svojim planovima; izložen uticaju raznih kultura, i borbi za kulturno, versko, političko, ekonomsko ili kakvo drugo potčinjavanje, izdržao je dugotrajni i strašni ispit u borbi za opstanak, i posle tolikih vekova i neizmernih žrtava i patnji, stvorio svoje narodno ujedinjenje.

3. Da bi uginule sve klice koje su vekovima radile na duhovnom, političkom, ekonomskom i verskom razjedinjavanju i porobljavanju moraju pasti sve predrasude i sve pregrade, veštački stvarane i stvorene: da nas odrede, da nas rastave, da stvore nepoverenje i da nas razjedine.

4. U unutaršnjem državnom životu mora biti izvedeno potpuno jedinstvo centralne, upravne i zakonodavne vlasti.

5. Sledejući primeru velikih radnika na stvaranju jedinstva, sve plemenite narodne sile moraju se uputiti jednome cilju: stvaranju jedne duše narodne, i jednog, jedinstvenog, zdravog, političkog, prosvetnog, ekonomskog i socijalnog organizma, kako bi strujanje novoga života unelo snage u sve kutove Otadžbine i stvorilo jedan snažan front: za slobodu, pravdu i napredak unutra, i za obezbeđenje skupoceni tekovina narodnih i odbranu nacionalnog jedinstva od zavojevačkih težnja spolja.

6. Ovakvim radom dragoceni delovi našega naroda koji su još pod tudinom neće propasti, jer je tu živa i moćna majka Otadžbina, dokle pametni sporazum među narodima ne stvori novi poredak, u kome će ujedinjeni narodi živeti i raditi jedni pored drugih i jedni s drugima za visoke ideale slobodnoga čovečanstva.

II.

1. Udruženo učiteljstvo Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, svesno svoje velike uloge

M. Zor:

Tečaj za kmetisko-nadaljevalne šole

Na banovinski »Vinarski in sadjarski šoli v Mariboru« se je vršil od 2. do 12. t. m. uvodni in metodični tečaj za voditelje kmetisko-nadaljevalnih šol. Udeležilo se ga je 32 učitelja iz vse dravske banovine. S tem se je število idealnih delavcev na polju kmetstva, katerih je že okrog 700 učiteljev kakor tudi učiteljic, zopet pomnožilo. Tečaj je vodil banski svetnik g. Krošelj, predavali pa so poleg njega še diplom. agronom g. Sifrar, zdravnik dr. Vrhovc, narodni poslanec dr. Lj. Pivko, g. prof. Baš, g. Brandner in šolski upravitelj g. Gosak. Poleg predavanj, ki so se vršila redno vsak dan od 8. do 12. in od 15. do 18. ure, smo priredili več zanimivih ekskurzij. Ogleдали smo si »Vinarsko in sadjarsko šolo«, »Mladinski dom v Mariboru«, tovarno za dušik v Rušah, šolo in letno gledališče — ki je menda edino pravilno postavljeno — v Rušah, nasade g. Dolinška in končno še bano-

u životu našeg ujedinjenog naroda; svesno svojih dužnosti i svojih prava; svesno svojih klasnih interesa stvara od svih dosadašnjih pokrajinskih organizacija jednu organizaciju sa centralom u Beogradu, i poziva sve neorganizirane drugove i drugarice da mu pristupe.

2. Udruženi na centralističkoj osnovi, sa širokim poljem rada u oblasnim učiteljskim društvima; zadahnuti željom za svestrani napredak svoga naroda i države; zadahnuti ljubavlju prema narodnoj prosveti i interesima svoga staleža, stvaramo jedan solidaran front sposoban za borbu, život i rad.

3. Našoj centrali ostavljamo određene ruke, da konzultujući po potrebi oblasna učiteljska društva, preduzima sve potrebne mere za napredak novog udruženja, narodne prosvete i učiteljstva, i rešava sporazumno sva pitanja nepreviđena pravilima, koja poteknu iz stapanja svih organizacija u jednu.

4. Završujući solidarisanje u svima pitanjima učiteljstva srpskog, hrvatskog i slovenačkog, Kongres izjavljuje, da je centralna uprava organizacije u Beogradu predstavnik svega učiteljstva u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca, koje je, jedno telo i jedna duša, i tako hoće da ostane.

III.

Prvi Kongres udruženih učitelja i učiteljica Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca zahteva:

1. Uvođenje jednog prosvetnog zakonodavstva za celu državu;

2. Stvaranje mogućnosti, da nastavno osoblje, stalno ili privremeno može služiti i van ranijih pokrajinskih granica kako bi se izvršila duhovna obnova i puno jedinstvo narodne duše;

3. Državno stanje o podizanju i izdržavanju narodnih škola

4. Izjednačenje učitelja i učiteljica u celoj Kraljevini u pravima s ukaznim činovnicima, i uvođenje prilikom donošenja uredba o platama i dodacima u onaj red činovnički, kome pripadaju po spremi i po važnosti posla koji obavljaju

5. Pravo da učitelj bira i da bude biran za poslanika, bez gubitka službe i plate, jer se to pravo priznaje i drugima, koji se ne interesuju narodnim životom onoliko koliko se učitelj interesuje, ili ga i ne poznaju.

6. Kongres zahteva, da u svakoj komisiji, koja radi zakonodavne projekte za osnovnu narodnu školu i učiteljstvo, ili rešava pitanja koja se tiču narodne škole i učiteljstva, budu predstavnici organizovanih učitelja i učiteljica.

Lep uspeh učiteljskega tečaja o državljski vzgoji v Ljubljani

V veliki dvorani Trgovskega doma je bil 24. julija t. l. otvorjen širši del gospodarsko-zadružnega tečaja v Ljubljani, ki tvori idejni, ideološki del učiteljskega tečaja.

Velika dvorana Trgovskega doma je bila nabito polna učiteljskega tečaja, ker se je na tečaj odzvalo nad 300 učiteljev in učiteljic iz dravske banovine.

Idejni del tečaja je otvoril predsednik JUU za dravsko banovino g. Ivan Dimnik, ki je naglasil potrebo ideoloških, idejnih tečajev za učiteljstvo. Med aktualnimi problemi, ki so na dnevnem redu, je razprava o državljski vzgoji, s čemer hoče učiteljstvo započeti večjo in širšo akcijo v pravcu državljske vzgoje. Enako hočemo na tem tečaju razvrstiti pojme o izvenšolskem delu, za kar pa priredi JUU sekcija za dravsko banovino še poseben specialen tečaj v avgustu t. l. Tretji problem je posvečen narodni šoli, da se jo približa najnujnim interesom in potrebam naroda in države ter se jo stavi v službo vaške gospodarske kulture. Ob sklepu bo tečaj razpravljali tudi o gospodarski vzgoji mladine potom šolskih zadrug in zadrug za učence ter o organizaciji učiteljev-gospodarskih delavcev.

Predsednik Dimnik je nato pozdravil pomočnika bana g. dr. Otmarja Pirkmajerja, ki je dal poseben poudarek tečaju s tem, da je otvoril tečaj z uvodnim nagovorom in referatom o državljski vzgoji. Nadalje je pozdravil drugega referenta o državljski vzgoji g. nadzornika M. Senkoviča, zastopnika proforskoga udruženja podpredsednika g. dr. Lavo Čermelja, tajnika prof. Perica ter g. direktorja učiteljskega g. Nandeta Marolta. Številno so na tečaju navzoči tudi sreski šolski nadzorniki.

Podpredsednik prof. udruženja dr. Lavo Čermelj je naglasil v svojem pozdravnem nagovoru željo tesnejših stikov osnovnošolskega in srednješolskega učiteljstva.

Nato je predsednik Dimnik podal besedo pomočniku bana g. dr. Otmarju Pirkmajerju. Gospod pomočnik, živahno pozdravljen od udeležencev, je predaval o

»Državljski vzgoji v šoli in med narodom«.

V globoko zasnovanem govoru, ki ga bomo objavili, kakor tudi referate vseh predavateljev na tem tečaju v celoti v »Prosveti«, je poudarjal g. pomočnik nujno potrebo pravilne državljske vzgoje naše mladine, kakor tudi naroda, da bo vsak posameznik pravilno pojmoval svoje odnose do bližnjega, do družbe in naposled do države in to glede pravic in dolžnosti. Stremeti moramo, da vzgajamo za skupnost in požrtvovalno sodelovanje v državnem občestvu v lastnem interesu ter zaradi ustvarjanja vseobčih pogojev za napredak in blagostanje naroda ter za progres vsega človeštva. Svoj govor, katerega je sledilo učiteljstvo z vso pozornostjo, je zaključil gospod. pomočnik bana z nastopnimi besedami:

Povsem se zavedam težav, ki so združene z vašim delom in vem, da je treba mnogo idealizma in moralnega poguma in požrtvovalnosti, ako hočete delovati v navedenem pravcu. Nagrada naj vam bo pa zavest, da pravilno razumevate velike naloge vašega vzvišenega poklica, ko vzgajate narod v ljubezni in zvestobi do domovine ter v vdanosti

in vernosti do svojega vladarja ter utrjuje temelje močnega Jugoslavije ter gradite napredak jugoslovenskega naroda.

Predsednik Dimnik se je nato iskreno zahvalil g. podbanu, ki je žel za svoj referat gromko odobravanje učiteljstva.

Po izvajanjih g. podbana je drugi referent g. oblasni nadzornik Matija Senkovič v štirih obsežnih referatih obravnaval vprašanje državljske vzgoje s pedagoškega stališča. G. referent je v govoru obrazložil pomen vseh svetovnih delavcev na polju državljske vzgoje. Vsi priznani pedagogi zastopajo državno idejo, kakršno poudarjamo mi in kakršna nam bo lahko pomagala tudi pri naši državljski vzgoji. Njegovi referati so bili urejeni po sledečih točkah:

1. Pedagoški pogled na problem državljske vzgoje.
2. Učitelj in državljska vzgoja.
3. Šola v službi nacionalne in državljske vzgoje.
4. Družina, občina in šola kot priprava za državljsko življenje.

Po sijajni uspelem referatu se je vršila debata, pri kateri so se prav posebno udeleževali tovariši Vranc, Lapajne, Juranič, Hreščak in dr. Končno so bile sprejete smernice za organizacijo državljskega pouka. (Bodo objavljene v »Prosveti«.)

Nato je predaval o šolskih zadrugah in o zadrugah učencev na šoli ter o organizaciji učiteljev - gospodarskih delavcev g. Miroslav Zor.

V svojem obširnem poročilu je naglašal, da je v sedanjih težkih časih nujna potreba, da se tudi učenci v šoli združijo in ustanovijo zadruge učencev. Zato mora z gospodarsko vzgojo naroda pričeti učitelj že v šoli. S takimi zadrugami učencev se dandanes pečajo Francozi, ki imajo že nad 8000 dijaških zadrug, pa tudi v Nemčiji, Avstriji, Romuniji. V slovenskih državah so zadruge učencev že gavno razvite. Lotimo se tudi mi tega dela in ustanovimo šolske zadruge.

Naloga teh zadrug bi bile:

1. Skupno nabavljanje raznih šolskih, sportnih in drugih potrebščin za člane.
2. Gojitev smisla za varčevanje z ustanovitvijo posebne hranilnice.
3. Gojitev smisla za medsebojno sodelovanje in podpiranje, torej gojitev čista solidarnosti.
4. Preskrbovanje učencev s pecivom, mlekom, hrano, z ustanavljanjem šolskih kuhinj.
5. Skupno prodajanje po učencih nabranih gob, jagod, zdravilnih zelišč, pletarskih izdelkov itd.

Izvolil se je pripravljajni odbor, ki naj sestavi pravila take zadruge.

Druge točka dnevnega reda, o kateri je referiral isti predavatelj g. Miroslav Zor, je bila: »Organizacija učiteljic - gospodarskih delavcev«, ki naj se združijo v posebnem centralnem odseku pri JUU, sekciji za dravsko banovino.

Po debati je bil sestavljen šestčlanski odbor, ki naj prouči in stilizira pravilnik organizacije učiteljev - gospodarskih delavcev do banovinske skupščine. V odboru so tovariši: Dimnik, Zor, Brezovar, Lapajne, Rakova, Smajdek in Hreščak.

Zadnji dan tečaja se je obravnavalo vprašanje: **Narodna šola v službi vaške kulture«.**

da navaja k nadaljnji splošni in strokovni izobrazbi.

Najvažnejše je, da kmetsko-nadaljevalna šola upošteva krajevne razmere in potrebe, kajti le iz njih lahko organsko zraste v stalno ljudsko-prosvetno središče duhovne, telesne, poklicne, narodne in državljske vzgoje vsega kmetskega ljudstva.

Tem potrebam primerno so bila izbrana tudi predavanja na tečaju. Predavalo in razpravljalo se je o sledečih témah: Psihologija kmetskega človeka, ljudska pedagogika, narodopisje, prosveta na deželi, sokolstvo, narodno gospodarstvo, ljudska higiena, socialno skrbstvo, metoda pouka ter pravilnik in poslanje na kmetsko-nadaljevalnih šolah.

V debati po predavanjih so se izkristalizirale razne misli, katere so bile v obliki resolucij in predlogov poslane na merodajna mesta.

Danes, ko je potrebno, da se preloži težje učiteljskega izvenšolskega dela na gospodarsko polje, tvorijo kmetske in gospodinske nadaljevalne šole zelo pripraven začetek. Na vasi je treba osnovati nekakšno žarišče, iz katerega naj izhajajo iniciative na razne gospodarske akcije. Tako žarišče se prav lahko stvori okoli kmetsko- in gospodinsko-nadaljevalne šole ali okoli krožka fantov in deklet ozir. gospodarjev in gospodinj, ki se osnuje na podlagi teh šol. In to ravno je tako velik pomen nadaljevalnega šolstva.

Splošne vesti

JUGOSLOVENSKEMU FERIALNEMU UCITELJSTVU!

Po težkih borbah v teku 10 let si je ustvarilo jugoslovensko fer. učiteljsko organizacijo s čisto fer. programom, to je, nuditi jugoslovenskem učiteljsstvu priliko, da spozna našo širno domovino in letuje na našem sinjem Jadranu ob najugodnejših finančnih pogojih. Po štirih ekskurzijah po naši državi in po bratski CSR si je jugosl. učiteljsvo, združeno prej v samostojnem »Uč. fer. savezu« (UFS) in sedaj v organizaciji »Fer. letovališča jugosl. učit. osn. in mešč. šol« (FLJU) ustvarilo samostojno kolonijo na Jadranu (v mestu Veluški na otoku Korčuli), kjer letuje letos že četrtič! Kolonija ima svoje postelje in ostali kolonialni inventar v vrednosti preko 20.000 dinarjev. V prihodnjih počitnicah pa bo »Gl. pov. FLJU« uredilo še novo kolonijo v Sloveniji. Upravni odbor pričakuje polne, vsestranske podpore od celokupnega jugosl. učiteljsva, da podpre idealno delo FLJU in tako pomaga fer. organizaciji do vedno večjega razmaha! S to željo pozdravljamo ob priliki kongresa JUU v Ljubljani celokupno učiteljsvo, izmed katerega se je že mnogo učiteljev-ferijalcev posluževalo ugodnosti naše učiteljske fer. organizacije, bodisi na ekskurzijah, bodisi v naši koloniji. — Vse podrobne informacije rade volje podajo naši podpisani poverjeniki. — Na delo vsi za edino našo fer. organizacijo »FLJU«! — L. 1935. bo naš jubilarni kongres, manifestacija 10-letnega idealnega dela.

Za »FLJU«: Slavko Mrovlje, s. r., učitelj v Slovenjgradcu, glavni poverjenik in ban. poverjenik za dravsko banovino. — Dragoljub Atanacković, s. r., str. učitelj, Beograd, Carigradska 13, pov. za mesto Beograd in dunavsko banovino. — Milan Čeliković, s. r., učiteljica, Kosjerić, pov. za drinsko banovino. — Jurković Tomo, s. r., učitelj, pov. za savsko banovino. — Jezdimir Vukašević, s. r., str. učitelj, pov. za vardarsko in moravsko banovino.

PRVI KONGRES MLADIH INTELEKTUALCEV.

Pod okriljem strokovne organizacije Zveze mladih intelektualcev, ustanovljene pred polletjem v Mariboru, prirede mladi intelektualci vseh stanov svoj prvi kongres, in sicer dne 3. septembra t. l. v Ljubljani. Pokroviteljstvo nad kongresom je prevzel predsednik Zveze duševnih delavcev (ki je po Narodnem savezu umnih radnika včlanjena tudi v meddržavni »Confederation Internationale des Travailleurs Intellectuels« v Parizu) rektor univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani g. dr. M. Slavič.

Da bo udeležba omogočena tudi brezposelnim intelektualcem, bo kongres enodnevni in je prav iz tega ozira zaprosena četrtinska vožnja.

Program kongresa je zamišljen tako, da bo kljub časovni omejitvi skušal objeti vso problematiko današnjega stanja mladih intelektualcev. Razdeljen je na dopoldanski idejno-teoretski in popoldanski organizacijsko-praktični del. Dopoldne so na sporedu sledeči referati:

Sodobno stanje in naloge mlade inteligence — cand. prof. Boje Etnin, Maribor.

Razlika med manualnim in intelektualnim delavcem — dipl. učit. Segula Pavle, Maribor.

Brezposelnost mlade inteligence, teoretični referat — književnik Grahor Ivo, Ljubljana; praktično konkretni koreferat — učitelj Pukl Josip, Ljubljana.

Pomen narodne vzgoje v narodni šoli — priv. docent dr. Gogala Stanko, Ljubljana.

Popoldanski del zborovanja pa je posvečen organizaciji sami. Otvori ga referat o organizaciji ZMI — prof. Kuret Niko, Kranj. Temu sledi več manjših referatov zastopnikov ostalih stanov ter čitanje in odobrenje resolucij I. kongresa.

Mlade intelektualce, ki se nameravajo udeležiti kongresa, prosimo, da se predhodno prijavijo na naslov: Matično vodstvo Zveze mladih intelektualcev, Maribor, Sodna ulica 9, III. nadstr., ali pa direktno na: Pripravljalni odbor I. kongresa Zveze mladih intelektualcev, Ljubljana, Pražakova ulica 8, II. nadstr.

Naša sekcija JUU že od vsega početka polaga veliko važnost na kmetsko-nadaljevalno šolstvo in ga podpira po vseh svojih močeh. S pokretom kmetsko-nadaljevalnih šol skuša zvezati vso akcijo za gospodarsko izobrazbo učiteljsva in vsega naroda in priraja v ta namen razne tečaje, o katerih smo že na tem mestu večkrat pisali.

Letošnjemu združeno-gospodarskemu tečaju je sledil idejni tečaj, sicer kratek, a plodovit. Temu je sledil metodični tečaj za kmetsko-nadaljevalne šole in kot krono vsega letošnjega dela smemo smatrati tečaj za izvenšolsko delo učiteljsva, ki je še pred nami. Na tem tečaju bodo izkušeni praktiki pretresali in preiskovali nove smernice za izvenšolsko delo, ki jih je sekcija v svojih odsekih v večmesečnem delu izoblikovala. Važno je, da se tečaja za izvenšolsko delo udeležijo posebno praktiki na polju kmetsko- in gospodinsko-nadaljevalnih šol, kajti ravno oni stoje v središču vaških gospodarskih problemov in so v vednem najožjem stiku s kmetskim narodom.

Zato sem mnenja, da tvori šele tečaj za izvenšolsko delo učiteljsva pravi zaključek tečaja za kmetsko-nadaljevalne šole, ki naj se ne priredi samo letos, temveč redno vsako leto. Potrebno je, da gresta banska uprava in učiteljsko združenje roko v roki v delu za preusmeritev dosedanjega izvenšolskega dela učiteljsva. Iniciative ne manjka niti na eni niti na drugi strani, potrebno je le dosti dobre volje med nami.

ONI UCITELJI, KI SO UPORABLJALI LAVTARJEVO »RAČUNICO«

bodo gotovo pozdravili veselo vest, da izide za novo šolsko leto 1933./34. v izpopolnjeni obliki težko pogrešana Lavtarjeva »Računica« za III. in IV. šolsko leto osnovnih šol.

Tako je sedaj zopet na trgu Lavtarjeva »Računica« od prve do poslednje stopnje. Vsem modernim zahtevam odgovarja »Računska početnica«. Za II. šolsko leto je na trgu še stara naklada. Za III. in IV. šolsko leto je »Računica« izpopolnjena ter ustreza vsem modernim zahtevam. Za višje narodne šole je jako uporabljiva Lavtarjeva »Računica« za višjo stopnjo. V teku šolskega leta izide tudi Lavtarjevo »Ukoslovje računskega pouka za narodne šole«.

Uvedite Lavtarjevo »Računico« v svoje šole!

Uvedite z novim šolskim letom 1933./34. v svojem razredu

LAVTARJEVO »RAČUNICO«

za III. in IV. šolsko leto osnovnih šol in prepričali se boste, da ta »Računica« ustreza vsem načelom delovne šole.

Računica je v novi predelani izdaji odobrena od ministrstva prosvete in bo s pričetkom šolskega leta napradaj v vseh knjigarnah.

— Tečaj za izvenšolsko delo se vrši, kakor smo že poročali od 22. do 25. avg. 1933. v veliki dvorani Delavske zbornice na Miklošičevi cesti v Ljubljani.

Nekateri tovariši in tovarišice so prejeli poziv na udeležitev. Vsi oni, ki se bodo pozivu odzvali in so nas o tem obvestili, so na tečaj sprejeti in jih ne bomo še posebej o tem obveščali. To velja tudi za one, ki so pred prejetim pozivom poslali prijavo za tečaj. Ti isti pa, ki so se brez našega posebnega poziva prijavi za tečaj, so nam dobrodošli in se udeležijo tečaja na lastne stroške.

Kdor želi, da mu sekcija JUU preskrbi prenočišče, naj nas pravočasno o tem obvesti.

Tečaj se prične 22. t. m. ob 8. uri. Vabimo vse udeležence, da prečitajo še pred tečajem 8.-10. številko »Prosvete«, v kateri so objavljene in obrazložene smernice referatov za ta tečaj. Kdor te »Prosvete« nima, naj nas obvesti, da mu jo pošljemo.

BREZPOSELNIM »UCITELJICAM«.

Tovarišice! Mlade smo, močne, zdrave in dela željne, a vendar ne moremo s tisoči, ki imajo delo. Ze od leta 1930. čakamo na nastavitve. In leto za letom raste naše število!

Brezposelnost naš razjeda in uničuje, brezsmotreno životarjenje iz dneva v dan nam rodi nebroj težkih materialnih in duševnih stisk.

Dasi smo polnoletne in nam je bila po petih letih strokovnega študija priznana zrelost in sposobnost za učiteljski poklic, smo danes, radi brezposelnosti, v popolni materialni odvisnosti in brez sredstev. Ne moremo si pomagati in smo brez vsake možnosti zaposlitve.

Pa mnogo hujše ko vse to so za nas duševne stiske! Me bi rade delale, v delu živele, se ob njem vzgajale, oblikovale ter stremele navzgor in naprej v smislu naših zmognosti in našega mladostnega idealizma. In to nam ni dano! Vse zadovoljstvo z napredkom ob delu in vse veselje nad uspehi, ki ga daje vztrajno delo, vse to je splavalo. Ostalo je neplodno in nesmotreno životarjenje.

Tovarišice! Prihodnji teden naj bo: teden brezposelnih učiteljic. Zato pozivamo vse, ki ste v Mariboru, odnosno vse, ki še pridete v času učiteljskega tečaja Pedagoške centrale v Maribor, javite se osebno v naši krožkovi sobi, ki bo od 12. do 19. t. m. odprta vsak dan od 2. do 4. ure popoldne.

Vse one tovarišice, ki ne morete priti osebno, se oglasite pismeno. Sporočite nam s tovariško odkritostjo: kje ste, kako živite, s čim se bavite, ali ste kje zaposlene in pod kakšnimi pogoji? Pišite nam vse, kar Vas teži, pošljite nam nasvetov in me Vam bomo odgovorile. Poizkusile bomo s pomočjo krožka posredovati tudi za zboljšanje Vašečasne zaposlitve.

Vložene so prošnje pri ministrstvu pro-meta za vozne olajšave za brezposelne intelektualce in pri prosvetnem ministrstvu za dovoljenje hospitacij in praktičnih nastopov brezposelnim učiteljem« in diplomiranim filozofom na vseh šolah po vsej državi. In tako se bomo tudi me od časa do časa sestajale, da se ustno in podrobno pogovorimo o naših težavah in da najdemo možnosti in sredstva, da pridemo na svoja službena mesta, da postanemo res učiteljice našega naroda, za kar smo se pripravljale dolga leta.

Ob tej priliki se obračamo tudi do vseh onih naših cenj. starejših tovarišic in tovarišev, ki so že na svojih delovnih mestih! Prosimo Vas: Opustite neprijazen nastop do nas, saj me se ne borimo proti Vam, temveč z Vami za zboljšanje položaja vsega učiteljsva. Prosimo Vas: Ne gledajte nas od zgoraj navzdol, saj imamo tudi me pravico do dela, ki smo si ga izbrale, da bi z njim koristile svoji domovini in posledno človeški družbi! Zato Vas prosimo: Pomagajte nam pri delu, bodite nam moralna opora in pomoč v teh težkih dneh.

Pripravljalni odbor
»Krožka brezposelnih učiteljic«
Zveze mladih intelektualcev,
Maribor, Sodna ulica 9/III.

— Tovarišice maturantkinje leta 1923. drž. žen. učit. v Ljubljani! Sestanek ob 10 letnici bo 26. t. m. ob 15. uri na vrtu restavracije »Zvezda«. Pridite vse! Na veselo svidenje! Anica Srpan — Kozjek.

— Popravek. K 2. razpredelnici zadnjega »Učiteljskega tovariša« smo naknadno prejeli podatke, ki jih naknadno objavljamo: Sresko učiteljsko društvo Litija ima 127 članov. Udeleženci zborovanj v odstotkih 70, število zborovanj 6, število predavanj 7.

— V uslugo cenj. dvojerim upokojencem. Do bi se lahko takoj tovariš zdravih stanovanj z vrta in drugo pritlikino vred prav primerno in ceneno v Vojniku št. 52.

Stanovska organizacija JUU iz društev:

+ JUU ZA DOLNJELENDAVSKI SREZ je zborovalo dne 10. junija 1933. v Crensovcih, Navzoča 42 člana.

Podpredsednik tov. Sprager otvori zborovanje in pozdravi tov. šol. nadzornika in vse člane. Poda besedo predsedniku, ki poroča o sestanku predsednikov v Ljubljani dne 13. maja t. l. Dal je izčrpno poročilo o tem sestanku, zlasti v zadevi napadov na sekcijo, o zaščiti in obrambi učiteljsva, razstavi šolskih vrtovin in o stalnosti učiteljsva. K besedi sta se oglašila tov. šolski nadzornik in Sprager. Obenem je podal še pregled proračuna za prihodnje gospodarsko leto. Poročilo je bilo sprejeto.

Tajnik prečita zapisnik o zadnjem zborovanju v Čakovcu, ki se po debati vzame na znanje.

Sledil je referat tov. Gumilarja: Jugoslovanska vzgoja. Predavatelj je očrtal vzgojo iz političnega, verskega in plemenskega vidika v dosego prave jugoslovanske misli in polagal važnost na sledeče:

1. Šola bodi čisti vrelce, kjer se vzgajaj stremenje in hrepenenje po rodoljubju.
2. Dobro časopisje naj vpliva na dušo in širi obzorje.
3. Leposlovje, kjer najdemo ideje in vrline.
4. Zena-mati, vpliv na moža in otroke.
5. Pesem — izraz bolestiti.
6. Prosvetno društvo.

Predavanje je bilo z navdušenjem sprejeto. K besedi so se oglašili tov. Hvala, Casar, Sprager in Drekonja.

Sledilo je tajniško poročilo o društvenem delovanju in življenju v tem šol. letu, ki se je sprejelo po debati na znanje.

Radi boleznih blagajnika ni bilo pravega blag. poročila, pač pa se je prečital blagajniški zaključek, ki se je vzel na znanje. Dodatno k temu se je predlagalo, da se naj da zamudnikom plačevanja članarine primeren odlog in strog opomin, sicer se jim da potom kr. banske uprave prepoved na prejemke.

Prečitajo se važnejši dopisi in vzamejo na znanje.

Predlogi za banovinsko skupščino:

1. Posreduje naj se, da kraj. šol. odbori izplačajo proračunano vsoto.
2. Ministrstvo prosvete naj bi reševalo prošnje za povišice po vrstnem redu t. j., da reši najprej tiste, ki so bile prej vložene.
3. Kontraktualcem naj se štejejo kontr. leta v napredovanje in pokojnino. Prošnje naj se rešijo čimprej. Eventualne izpremembe radi kontraktualcev naj se vnesejo dodatno k zak. o nar. šolah oziroma v finančni zakon za l. 1934./35.
4. Posreduje naj se, da se plača pripravnikom stanarina.
5. Učiteljem naj se da po l. prosta vozovnica, da imajo priliko si ogledati lepe kraje naše domovine.
6. Sledita še dva predloga, ki nista za ban. skupščino.

1. Zborovanje naj se začne točno oziroma največ ¼ ure kasneje po napovedanem času.

2. Radi udeležbe pri zborovanju naj se javijo upraviteljstva in društva naknadno.

Za razstavo se je priglasilo malo šol. Kdor kaj ima, naj pošlje odboru in sicer tov. Lutru v Crensovec.

Ferdo Sprager, s. r., Stanko Škočir, s. r., t. č. podpredsednik, t. č. tajnik.

+ JUU SRESKO DRUŠTVO V KOČEVJU je zborovalo dne 10. junija 1933. ob pol 9. uri v deški drž. narodni šoli v Ribnici.

Tov. predsednik je pozdravil zbrane člane, posebno prisrčno predavatelja gosp. Iv. Lavrenčiča in številni učiteljski naraščaj, ki se je odzval povabilu društva in se polnoštevno udeležil zborovanja.

Tov. predsednik je poročal o zborovanju predsednikov učiteljskih društev v Ljubljani. Orisal je nato v kratkih potezah trud društva in sekcije za izpopolnitev znanja svojega članstva potom predavanj in tečajev.

Zbor je nato obravnaval došle dopise. Izjavil se je soglasno za pravnega konzulentata. — Sprejet je bil tudi predlog sekcije, da izidejo redne publikacije Mladinske matice v jeseni.

Predavatelj g. Ivan Lavrenčič je predaval o moderni šolski telovadbi, ki je deci v razvedrilo in ji napravlja telovadno uro prikupno; obenem pospešuje njen telesni razvoj. Zatem je podkrepil svoje predavanje s praktičnim nastopom v sokolski telovadnici.

Za temperamentno podano predavanje je žel toplo priznanje in zahvalo vseh navzočih.

Izglasovani so bili nato sledeči predlogi:

1. Sekcija naj deluje na to, da pridejo šolski upravitelji do pravic, ki so jih imeli, ker dolžnosti, ne le da so ostale iste, temveč so se še pomnožile.

2. Ker je naša želja in tudi dolžnost, da vzbujamo pri učencih in pri narodu ljubezen do svoje domovine, a resnično ljubim ravno to, kar dobro spoznam, zato naj sekcija deluje na to, da bi dobilo učiteljsvo za daljšo ekskurzije v dobi počitnic režijske vozovnice.

3. Upokojenemu učiteljsvu naj se priznajo glede polovičnih vozovnic iste ugodnosti kot aktivnemu.

4. Napredovanja v višje skupine naj se vrše avtomatično. Prošnje za napredovanja naj se smatrajo za nujne in naj se tudi kot take odstopajo kompetentni oblasti.

5. Denarne kazni zaradi nerednega obiskovanja šole pri upornejših naj se takoj v začetku, ko denarna globa še ni visoka, z vso strogostjo izterjajo, ker ko naraste kazen čez 1000 Din, je izključeno, da bi se jo moglo izterjati.

6. Sekcija naj posreduje pri oblasti, da dobijo krajevni šolski odbori od občin vsaj po proračunu potrjeni denar, da lahko izplačujejo učiteljsvu, stanarino in kurivo, ki je po zakonu sestavni del njegovih prejemkov. Zborovanje je posetilo 62 članov, kar je 48,97% organiziranega učiteljsva.

H. Kmet, predsednik. T. Čokova, tajnica.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

• Dva nižješolca ali nižješolki

sprejme učiteljska rodbina v solčno sobo blizu II. drž. gimnazije. Dobra oskrba, strogo nadzorstvo, kopalnica. Naslov v tukajšnji upravi.

FR. P. ZAJEC

izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priloga: naočnike, ščipalnice, barometre, toplomere, risalno orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

ZA ČASA UCITELJSKEGA KONGRESA

se najtopleje priporoča

restavracija »SOČA«, Sv. Petra cesta 3 v bližini Prešernovega spomenika. - Dajem 10% od jedi v korist Učitelj. domu

Tovariš ali tovarišica, ki bi hotel (-a) menjati učiteljsko službeno mesto v Mariboru ali bližnji okolici z mestom na celjski osnovni šoli, naj se javi pri upravi »Učiteljskega tovariša«.

Pelikan
RADIRKA

GÜNTHER WAGNER k. d.,

Zagreb — Poštni predal št. 94